

NUMBER
173

DESIGN EXPERIENCE FOR MODERN LIVING

JULY
2017

room

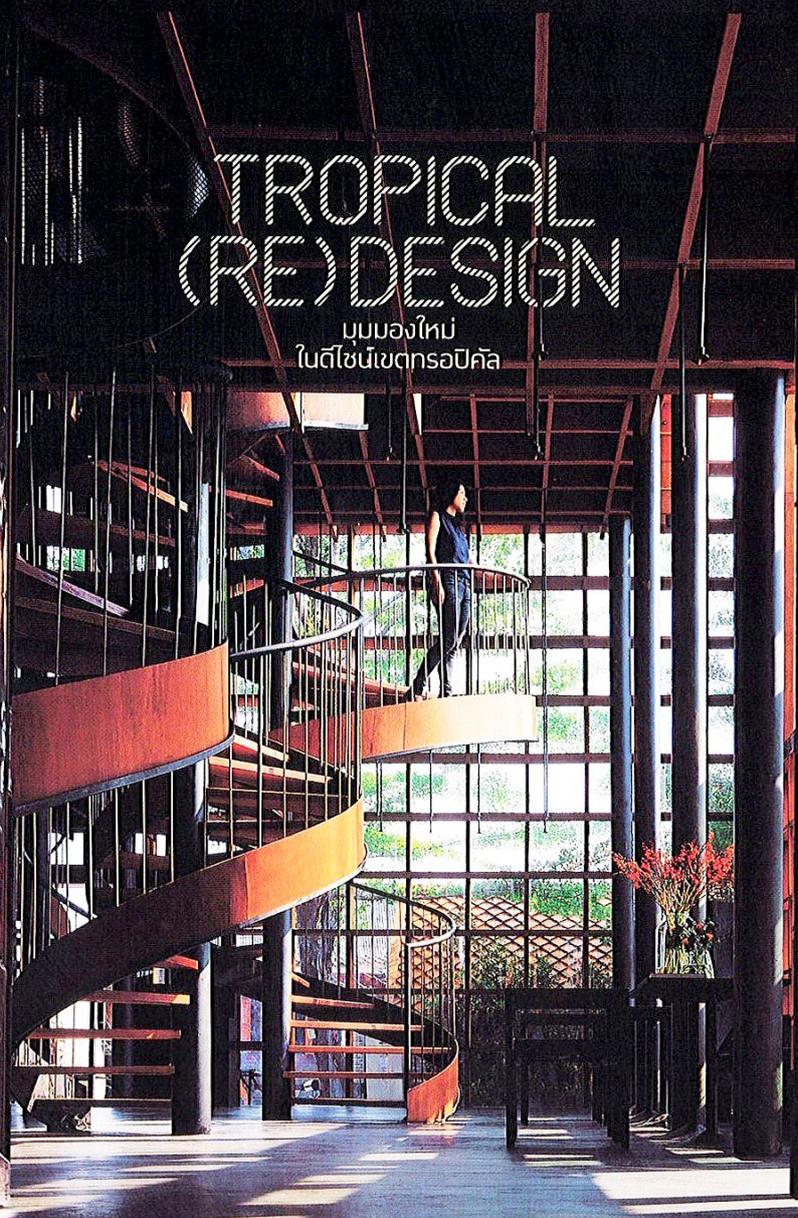
magazine

บ้านและสวนแฟร์
มิดเชียร์
22-30 ก.ค. 60
ไบเทค บางนา

TROPICAL (RE)DESIGN

มุมมองใหม่
ในดีไซน์เซตทรอปิคัล

JERAVEJ HONGSAKUL

IDIN ARCHITECTS

เรื่อง | Monosoda ภาพ | ggnns, Spaceshift, อินุสิริ วงศ์วารี

หลายคนเข้าใจว่า
ถ้ามีระแนง หลังคาจั่ว อย่างนี้
เรียกว่าสไตล์โมเดิร์นทรอปิคัล
ซึ่งจริงๆ แล้วมันเป็นแค่
คำตอบหนึ่งของโจทย์
การออกแบบเท่านั้น

IDIN Architects สตูดิโอออกแบบสถาปัตยกรรมที่มาพร้อมภาพจำของโปรเจกต์บ้านกล่องเรียบง่ายเส้นสายเรียบ โอบล้อมด้วยวัสดุไม้ดูอบอุ่น สำหรับหลายคนงานออกแบบของสตูดิโอนี้อาจสะท้อนถึงรูปแบบ “โมเดิร์นทรอปิคัล” ผ่านองค์ประกอบอย่างระแนงไม้ ระเบียงขนาดกว้าง หรือสเปซโปร่งโล่ง แต่แท้จริงแล้วองค์ประกอบเหล่านี้คือสิ่งที่บ่งบอก “สไตล์” ของสถาปัตยกรรมแบบทรอปิคัลได้จริงหรือ จิรวาท นงสกุล สถาปนิกหัวหน้าเรื่องใหญ่จาก IDIN ชวนเราย้อนกลับไปทำความเข้าใจถึงแก่นของงานออกแบบที่เกิดขึ้นเพื่อ “สภาพภูมิอากาศเขตร้อนชื้น”

“โมเดิร์นทรอปิคัล” เรื่องของฟังก์ชันหรือสไตล์
“ถ้าย้อนกลับไปในช่วงปี 2000 สิงคโปร์คือผู้จุดประกายเทรนด์ Modern Tropical Design ในแวดวงสถาปัตยกรรมจากแต่ก่อน Tropical Architecture มักพบเห็นได้ทั่วไปตามรีสอร์ทต่างๆ กระทั่งสตูดิโอออกแบบของสิงคโปร์อย่าง SCDA หรือ WOHA เริ่มนำสถาปัตยกรรมและบ้านพักอาศัยสไตล์ทรอปิคัลกลับมาปรับโฉมใหม่แล้วให้ความร่วมสมัยลงไป ทำให้ใครหลายคนหันมาให้ความสนใจกับการออกแบบสไตล์นี้มากขึ้น โดยตัวสถาปัตยกรรมยังคงบรรยากาศโปร่งสบายเหมาะกับภูมิอากาศร้อนชื้นเช่นเดิม เพิ่มเติมคือการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน

“สำหรับผม ‘สถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น’ ไม่ใช่เรื่องของงานตกแต่ง แต่คือสถาปัตยกรรมที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะกับภูมิอากาศในประเทศแถบใกล้เส้นศูนย์สูตรซึ่งมีความร้อนและความชื้นสูง เห็นได้จากภูมิปัญญาการสร้างบ้านเรือนไทย สูดยอดสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นต้นตำรับที่มีหลังคาจั่วทำหน้าที่ระบายความร้อนและระบายน้ำฝนให้เร็วขึ้น พร้อมชายคาที่ยื่นยาวเพื่อช่วยสร้างร่มเงา

“แต่พอมาถึงยุคโมเดิร์น เราต้องการอาคารที่มีเส้นสายเรียบง่าย ใช้วิธีจัดการกับน้ำฝนและความร้อนเปลี่ยนไปในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยอาศัยเทคโนโลยี วัสดุ และการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ เช่น การรั่วซึม หรือ

ระบบฉนวนกันความร้อน ฯลฯ เราจึงสามารถใช้หลังคาแฟลตสแลบแทนก็ได้ แต่คนกลับให้ความสำคัญกับภาพพจน์ของสถาปัตยกรรม และเข้าใจว่าถ้ามีระแนง ผงกกันแดด หลังคาจั่ว อย่างนี้สิ่งนี้จะเรียกว่าสไตล์โมเดิร์นทรอปิคัล แต่จริงๆ แล้วมันเป็นแค่คำตอบหนึ่งของโจทย์การออกแบบ ซึ่งผมมองว่าบางทีเราอาจมีคำตอบอื่นที่ดีกว่านี้ก็ได้”

โจทย์ที่ท้าทาย

“งานออกแบบสำหรับภูมิอากาศเขตร้อนมีความท้าทายสูงมาก ทั้งเรื่องของฝน ความชื้นจากดิน ความร้อนที่ต่างกันระหว่างกลางวันกับกลางคืน ฝุ่นและแมลงต่างๆ การจะออกแบบให้ตอบโจทย์ได้ทุกข้อถือว่ายาก เพราะคนไทยชอบบ้านโปร่ง หน้าต่างบานใหญ่ แต่ก็ต้องตามมาด้วยการคิดมุงลวดกันแมลง อีกอย่างคือ เราไม่ได้เป็นประเทศผู้ผลิต วัสดุหลาย ๆ อย่างต้องนำเข้าจากต่างประเทศ แม้จะไม่ได้เหมาะกับประเทศเราก็คงตาม เช่น ไม้เทียมบางชนิด พอนำมาใช้บางครั้งก็พบปัญหาบวมหรือบิดงอ ดังนั้นจึงต้องเข้าใจบริบทของที่ตั้งและสภาพอากาศให้ดีกว่าเดิม เพราะเราไม่สามารถไปหยิบรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกมาใช้ในบ้านเราได้ทั้งหมด”

อนาคตของสถาปัตยกรรมบนเส้นศูนย์สูตร

“จริง ๆ แล้ว Tropical Design เป็นการออกแบบกายภาพ ในเชิงแนวราบ แต่พอเมืองเริ่มหนาแน่นผู้คนหันไปอยู่อาศัย ในพื้นที่แนวสูง บรรพบุรุษไม่ได้คิดไว้ว่าบ้านในอนาคต จะต้องอยู่บนตึกชั้นที่ 20 เราจึงต้องหาคำตอบใหม่เพื่อ ตอบคำถามเกี่ยวกับภูมิอากาศแบบทรอปิคัล ซึ่งผมมองว่า หายที่สุดแล้วก็คงเป็นเรื่องของการระบายอากาศที่ดี

“จริง ๆ ก็คือหลักการของ Passive Design เกี่ยวกับ ทิศทางลมเข้า-ออก การป้องกันแสงแดด ความร้อน ความชื้น เพื่อให้เกิดภาวะน่าสบาย ถ้าเราทำได้มันจะ ออกมาในรูปแบบไหน หน้าตาอย่างไร ผมถือว่านั่นคือทรอปิคัล ดีไซน์ ไม่ใช่เป็นต้องไม่มีด้วยซ้ำ เพราะจริง ๆ ไม่ใช่คำตอบ หนึ่งในสำหรับการออกแบบในยุคก่อน ซึ่งทำให้ใครหลายคน ยังติดภาพว่า ‘ทรอปิคัลดีไซน์’ ต้องใช้ไม้เป็นวัสดุหลัก ผมเชื่อว่าถ้าวันหนึ่งมีวัสดุที่คิดค้นขึ้นมาแล้วแข็งแรงกว่าไม้ กับความร้อนได้ดีกว่า ย่อยสลายได้ ไร้สารพิษ นำเป็นวัสดุ ที่ตอบโจทย์ได้ดี เพราะผมมองที่จรรยาบรรณแบบเป็นหลัก สถาปัตยกรรมต้องพัฒนาไปตามเมืองและบริบทรอบ ๆ

“ในอนาคตถ้ามีแผ่นดินไหวหรือสึนามิ ภูมิอากาศ แบบทรอปิคัลอาจจะเปลี่ยนไป เพราะคำว่า ‘ทรอปิคัล’ เกิดจากการจำกัดความของยุคหนึ่งว่าหมายถึงเขตร้อนขึ้น ถ้าอีกร้อยปีข้างหน้าภูมิภาคนี้เกิดมีหิมะตก มีกายภาพ ที่เปลี่ยนไป บ้านสำหรับเขตรอปิคัลในยุคนี้ก็ต้องอยู่กับ นิยามให้ได้ สถาปัตยกรรม ‘ทรอปิคัลดีไซน์’ ก็ต้องมีการ เปลี่ยนแปลง เราไม่ควรไปกำหนดว่าสไตล์ทรอปิคัลคือ หน้าจั่ว ระเบียง แฉงบังแดด สปซไปฟิ่ง เพราะมันคือ คำตอบของช่วง 10-20 ปีนี้เท่านั้น”

ทรอปิคัลดีไซน์คือส่วนหนึ่งของความยั่งยืน

“ถ้ามองย้อนไป ทรอปิคัลดีไซน์มีมานานมากแล้ว แต่ บรรพบุรุษเราสร้างบ้านเพื่อให้อยู่สบายเท่านั้น ไม่ได้คิดถึง ความยั่งยืนอะไร สำหรับผม สถาปัตยกรรมยั่งยืนมีปัจจัย หลัก ๆ อยู่ที่การเลือกวัสดุ การออกแบบที่พึ่งพาธรรมชาติ ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน ร่วมกับการใช้วัสดุรีไซเคิล และการขนส่งที่เบียดเบียนธรรมชาติน้อยที่สุด นี่จึงจะ เรียกได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืนอย่างสมบูรณ์”